

Experiencing the Presence of Hashem in Elul and Tishrei

Professor Smadar Rosensweig

Elul

1תהלים פרק כז

- (א) לְדוֹדוֹ יְקוֹקוֹ אוֹרֵי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא יְקוֹק מְעוֹז־חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד: (ב) בְּקֶרֶב עָלְיוֹ מְרַעִים לְאָכַל אֶת־בְּשָׂרִי צָרִי וְאֵיבִי לִי הִמָּה כְּשָׁלוֹ וְנִפְלוֹ: (ג) אִם־תַּחֲנוּהַ עָלְיוֹ מַחֲנֶה לֹא־יִירָא לִבִּי אִם־תִּקְוִים עָלַי מִלְחָמָה בְּזָאת אֲנִי בּוֹטֵחַ: (ד) אַחַתוֹ שְׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְקוֹק אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שְׁבִתִּי בְּבֵית־יְקוֹק כָּל־יְמֵי חַיִּי לְחַזוֹת בְּנַעַם־יְקוֹק וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ: (ה) כִּי יִצְפְּנֵנוּ בְּסִפְּהָ בַּיּוֹם רָעָה וַיִּסְתַּרְנִי בְּסִתְרֵךְ אֶהְלוּ בְּצוּר יְרוּמָמְנִי: (ו) וְעַתָּה יְרוּם רַאשֵׁי עַל אֵיבִי סִבִּיבוֹתַי וְאֲזַבְחָהּ בְּאֵהָלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אֲשִׁירָה וְאֲזַמְרָה לִיְקוֹק: (ז) שָׁמַע־יְקוֹק קוֹלִי אֶקְרָא וְחֲנִנִי וְעֲנֵנִי: (ח) לָרָן אָמַר לִבִּי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת־פָּנֶיךָ יְקוֹק אֲבַקֵּשׁ: (ט) אֶל־תִּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אֶל־תִּט־בְּאֵף עֲבֹדְךָ עֲזַרְתִּי הֵייתָ אֶל־תִּטְשֵׁנִי וְאֶל־תִּעַזְבֵּנִי אֲלֵהִי יִשְׁעֵי: (י) כִּי־אֲבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיְקוֹק יִאֲסֹפֵנִי: (יא) הוֹרְנִי יְקוֹק דָּרְכְךָ וְנִחַנֵּנִי בְּאֵרֶחַ מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרִי: (יב) אֶל־תִּתְּנֵנִי בְּגַפְשׁ צָרִי כִּי קָמוּ־בִי עַד־יִשְׁקַר וַיִּפַּח חֲמָס: (יג) לוֹלֵא הֶאֱמַנְתִּי לְרָאוֹת בְּטוֹב־יְקוֹק בְּאַרְץ חַיִּים: (יד) קָוָה אֶל־יְקוֹק חֲזַק וַיִּאֲמָץ לְבַבְךָ קָוָה אֶל־יְקוֹק:

2מלבי"ם ביאור המילות תהלים פרק כז פסוק ח

(ח) לך אמר לבי. ציין שלבו דבר אל ה' ואמר לו מה שמבקש. בקשו פני, שדבר אל פניו (הפנים מצויר פנים האדם וכוונתו העקרית), ואמר להם, אתם פני, בקשו פני ה'.

Rosh Hashanah

3שמואל א פרק א Haftarah First Day Rosh Hashanah

(ט) ונתקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתה ועלי הלהן ישב על־הפסא על־מזוזת היכל יקוק: (י) והיא מרת גפש ותתפלל על־יקוק ובלה תבכה: (יא) ותדר נדר ותאמר יקוק צבאות אם־ראה תראה בעני אמתך וזכרתני ולא־תשכח את־אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתיו ליקוק כל־ימי חיי ומוצה לא־יעלה על־ראשו: (יב) והיה כי הרבתה להתפלל לפני יקוק ועלי שמר את־פיה: (יג) וסנה היא מדברת על־לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשכרה: (יד) ויאמר אליה עלי עד־מתי תשתכרין הסירי את־ינגר מעליך: (טו) ותען חנה ותאמר לא אדני אשה קשת־רוח אדני ויין ושקר לא שתיתי ואשפר את־נפשי לפני יקוק:

4מלבי"ם שמואל א פרק א פסוק י

(י) והיא. ואז התקבצו ארבעה דברים עוזרים אל שיהיה תפלתה לרצון, א] שהיא עצמה היתה מרת נפש, וה' שומע תפלת נשברי לב. ב] ותתפלל על ה', שהתפללה בכוונה שלימה על ה' לבדו. ג] ובכה תבכה, ושערי דמעה לא ננעלו לעולם (ברכות לב ב):

Aseret Yemei Teshuvah

5שמות פרק לג Moshe and Hashem after the Egel Hazahav

(יח) ויאמר הראני בא את־כבודך: (יט) ויאמר אני אעביר כל־טובי על־פניך וקראתי בשם יקוק לפניך ויחנתי את־אשר אחון ורחמתי את־אשר ארחם: (כ) ויאמר לא תוכל לראת את־פני כי לא־יראני האדם וחי: (כא)

Experiencing the Presence of Hashem in Elul and Tishrei

Professor Smadar Rosensweig

וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק הִנֵּה מְקוֹם אֵתִי וְנִצַּבְתָּ עַל-הַצֹּר: (כב) וְהָיָה בְעֶבֶר כְּבִדִי וְשִׁמְתִיךָ בְּנוֹקְרַת הַצֹּר וְשִׁכְתִּי כַּפִּי עָלֶיךָ עַד-עֲבָרִי: (כג) וְהִסְרֵתִי אֶת-כְּפִי וְרָאִיתָ אֶת-אַחֲרָי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ: ס

6 שמות פרק לד

(ד) וַיִּפְסֹל שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים קְרָאשָׁנִים וַיִּשְׁלֹם מֹשֶׁה בְּבִקְרָו וַיַּעַל אֶל-הָרַ סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: (ה) וַיֵּרֵד יְקֹוֹק בְּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁמַיִם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְקֹוֹק: (ו) וַיַּעֲבֹר יְקֹוֹק עַל-פְּנֵי וַיִּקְרָא יְקֹוֹק יְקֹוֹק אֶל רְחוּם וְחִנּוּן אַרְךָ אַפַּיִם וְרַב-חַסֵּד וְאַמֶּתֶת: (ז) נִצַּר חַסֵּד לְאֱלֹפִים נִשְׂא עֵוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָה לֹא יִנְקָה פְקֻדוֹ עֵוֹן אֲבוֹת עַל-בְּנֵי וְעַל-בְּנֵי עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רַבְעִים:

7 דברים פרק ל

(א) וְהָיָה כִּי-יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל-לִבְכֶּךָ בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחְךָ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: (ב) וְשָׁבֹתָ עַד-יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְעַתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר-אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם וּבְיָדְךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ: (ג) וְשָׁב יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל-הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:

(ב) מלבי"ם דברים פרק ל פסוק ב

(ג) (ב) ושבת עד ה' אלהיך. היינו ג"כ כמצוה על מצות התשובה, וגם הבטחה שישבו עד ה' ובמה תהיה תשובתם, הלא הם בארצות גלותם, ורובי המצות תלויים בארץ ובבית הבחירה, ורק התשובה תהיה: ושמעת בקולו. כאשר כבר כתבנו שהשמיעה בקול ה' הוא מורה על ההכנה והשתוקקות לקיים מצות ה': ככל אשר אנכי מצוך היום אף שאי אפשר לך לקיימם במעשה אבל: בכל לבבך ובכל נפשך. שתהיה לך כלות הנפש לקיימם:

8 שמואל א פרק ז

(ד) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-כָּל-בְּיַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם-בְּכָל-לִבְבְּכֶם אַתֶּם שׁוֹבִים אֶל-יְקֹוֹק הַסִּירוּ אֶת-אֱלֹהֵי הַנֹּכַר מִתּוֹכְכֶם וְהַעֲשִׂיתֶם וְהִכִּינוּ לְבַבְכֶם אֶל-יְקֹוֹק וְעַבַדְתֶּם לְבָדוֹ וַיִּצַּל אֶתְכֶם מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: (ד) וַיִּסְירוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַבְּעָלִים וְאֶת-הָעִשְׂתֵּרֶת וַיַּעֲבֹדוּ אֶת-יְקֹוֹק לְבָדוֹ: (ה) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קְבַצוּ אֶת-כָּל-יִשְׂרָאֵל הַמְצַפְתָּה וְאֶתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם אֶל-יְקֹוֹק: (ו) וַיִּקְבְּצוּ הַמְצַפְתָּה וַיִּשְׁאָבוּ-מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לְפָנֵי יְקֹוֹק וַיְצוּמוּ בַיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁמַיִם חֲטָאנוּ לִיקְוֹק וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצֵּפָה:

(ה) מלבי"ם שמואל א פרק ז פסוק ג

(ו) ויאמר. ואז התעורר שמואל להשיבם בתשובה: אם בכל לבבכם. ר"ל כי מתנאי התשובה הגמורה הוא המירוק והזיכור, ר"ל שישבו ויתחרטו ויעזבו מעשים הקודמים ושיעשו טוב ולא רע בעתיד. ושניהם צריך שיהיו במחשבה ובמעשה, (ז) והכינו לבבכם אל ה', שלבכם יהיה מוכן אך לה', בל תתערב שם מחשבת זולתו.

9 הושע פרק יד Haftarah of Shabbat Shuvah

Experiencing the Presence of Hashem in Elul and Tishrei

Professor Smadar Rosensweig

(ב) שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֵיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנְוֶךָ: (ג) קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אֱמָרוּ אֵלָיו כֹּל־תֵּשֵׂא עֹן וְקָח־טוֹב וְנִשְׁלַמְהָ פְרִים שְׁפָתֵינוּ:

רד"ק הושע פרק יד פסוק ב

ואמרו רז"ל גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד שנאמר עד ה' אלהיך:

10 רמב"ם הלכות תשובה הקדמה.

הלכות תשובה. מצות עשה אחת, והוא שישוב החוטא מחטאו לפני ה' ויתודה.

11 רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ד

מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים ועושה צדקה כפי כחו ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו ומשנה שמו כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים ומשנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להכנע ולהיות עניו ושפל רוח.

12 רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ו-ז

אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהמצאו, במה דברים אמורים ביחיד אבל צבור כל זמן שעושים תשובה וצועקין בלב שלם הם נענין שנאמר כה' אלהינו בכל קראנו אליו. יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים,

13 רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ג, הלכה ו

גדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך, ונאמר ולא שבתם עדי נאם ה', ונאמר אם תשוב ישראל נאם ה' אלי תשוב, כלומר אם תחזור בתשובה בי תדבק, התשובה מקרבת את הרחוקים, אמש היה זה שנאו לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד.

Yom Kippur

14 ויקרא פרק טז

(כט) וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲבֹדוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזָלַח וְהִגַּר הִגַּר בְּתוֹכְכֶם:

(ל) כִּי־בִיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לַטָּהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תַּטְהָרוּ:

(לא) שֶׁבֶת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: (לב) וְכִפֹּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֹתוֹ לִכְהֵן תַּחַת אֲבִיו וְלִבֹּשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַבָּד בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ: (לג) וְכִפֹּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל

Experiencing the Presence of Hashem in Elul and Tishrei

Professor Smadar Rosensweig

מועד ואת-המזבח יכפר ועל הפהגים ועל-כל-עם הקהל יכפר: (לד) והיתה-זאת לכם לחקת עולם לכפר על-בני ישראל מכל-חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צנה יקוק את-משה: פ

15 ויקרא פרק כג

כו) וידבר יקוק אל-משה לאמר: (כז) אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא-קדש יהיה לכם ועניתם את-נפשתיכם והקרבתם אשה ליקוק: (כח) וכל-מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום כפרים הוא לכפר עליכם לפני יקוק אלהיכם:

16 תלמוד בבלי מסכת יומא דף פה עמוד ב

אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, שנאמר +יחזקאל לו+ וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר +ירמיהו יז+ מקוה ישראל (ה') מה מקוה מטהר את הטמאים - אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל.

17 תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד ב

אמר ריש לקיש: גדולה תשובה, שזדונות נעשות לו כשגגות, שנאמר +הושע יד+ שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך. הא עון מזיד הוא, וקא קרי ליה מכשול. איני? והאמר ריש לקיש: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות, שנאמר +יחזקאל לג+ ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם (חיה) + [הוא] + יחיה! - לא קשיא; כאן - מאהבה, כאן - מיראה.

18 ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ב

ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (יבמות מט ב, ישעיה נה, ו): "דרשו ה' בהמצאו" - אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים. ומצות עשה מן התורה להעיר אדם את רוחו לחזור בתשובה ביום הכפורים, שנאמר (ויקרא טז, ל): "מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו", על כן הזהירנו הכתוב שנטהר לפני ה' בתשובתנו והוא יכפר עלינו ביום הזה לטהר אותנו

Shema Yisrael, Hashem hu ha-Elokim, Tekiyat Shofar

Sukkot

19 ויקרא פרק כג

לט) אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את-תבואת הארץ תחגו את-יקוק שבועת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון: (מ) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ-עבת וערבי-גחל ושמחתם לפני יקוק אלהיכם שבועת ימים:

(מא) ויחגתם אתו חג ליקוק שבועת ימים בשנה חקת עולם לדרתיכם בחדש השביעי תחגו אתו: (מב) בספת תשבו שבועת ימים כל-הארץ בישראל ישבו בספת: (מג) למען ידעו דרתיכם כי בספות הושבתי את-בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני יקוק אלהיכם: